

A man with short, graying hair, wearing a green jacket over a grey sweater, stands in a field. In the background, a pig is visible in a muddy area, and a blue corrugated metal structure is in the distance. The sky is clear and blue.

Veikart for et levende norsk landbruk i et netto-null Norge

Publisert februar, 2025

Introduksjon

Målet for norsk matproduksjon må være best mulig mat, basert på våre egne naturressurser. I en verden preget av geopolitisk uro og klimaendringer, er lokal matproduksjon og -foredling en viktig del av vår beredskap. MDGs matpolitikk anerkjenner at kosthold, folkehelse og jordens helse henger sammen. Matproduksjonen må derfor skje på en måte som bygger opp jordressursene, slipper ut minst mulig klimagasser, binder mest mulig karbon, øker naturmangfoldet og tar vare på bosetningen og kulturlandskap i hele landet.

Jordbruket er en bærebjelke i MDGs politikk og en viktig næring for Norge. I 2023 forsvant ett gårdsbruk hver dag. MDG vil snu utviklingen og føre en politikk for flere bønder, ikke færre, med mindre stress og press for både bonde og dyr, flere dyr på beite og mer bruk av norsk fôr i stedet for importert. Å øke selvforsyningsgraden er essensielt i en urolig verden.

I dette veikartet viser vi at det er mulig å få til dette og samtidig fjerne store mengder utslipp fra landbruket ved å endre hvordan og hva som produseres. Dette krever både bruk av lavutslippsteknologi og endring i produksjonsmønstre og atferd. Vi tror at både bønder, folk, dyr og natur vil få det bedre med en jordbrukspolitikk som produserer sunn mat, i en sunn jord, med sunne dyr. Noen av de viktigste grepene er å redusere kjøttforbruket, øke produksjon av biogass, redusere matsvinnet, gjøre landbruket fossilfritt og opprettholde forbudet mot nydyrking av myr.

Et levende, men fossilfritt jordbruk er essensielt i et grønt, varmt og mer skapende samfunn. En slik politikk fører MDG.

Arild Hermstad

Leder i Miljøpartiet De Grønne

Innhold

Jordbrukets plass i et netto-null Norge.....	4
Et levende jordbruk der bonden, dyra og jorda har det bra.....	5
Produksjon og forbruk av mat i tråd med et sunt og bærekraftig kosthold.....	6
Mindre matsvinn og bedre utnyttelse av ressursene.....	8
Redusere eksporterte importerte klimagassutslipp knyttet til jordbruket.....	11
Skog- og arealbrukssektoren.....	12
Biokull - stort potensial for utslippskutt og karbonfjerning:.....	13

Jordbrukets plass i et netto-null Norge

MDGs prinsipper for et jordbruk i netto-null Norge:

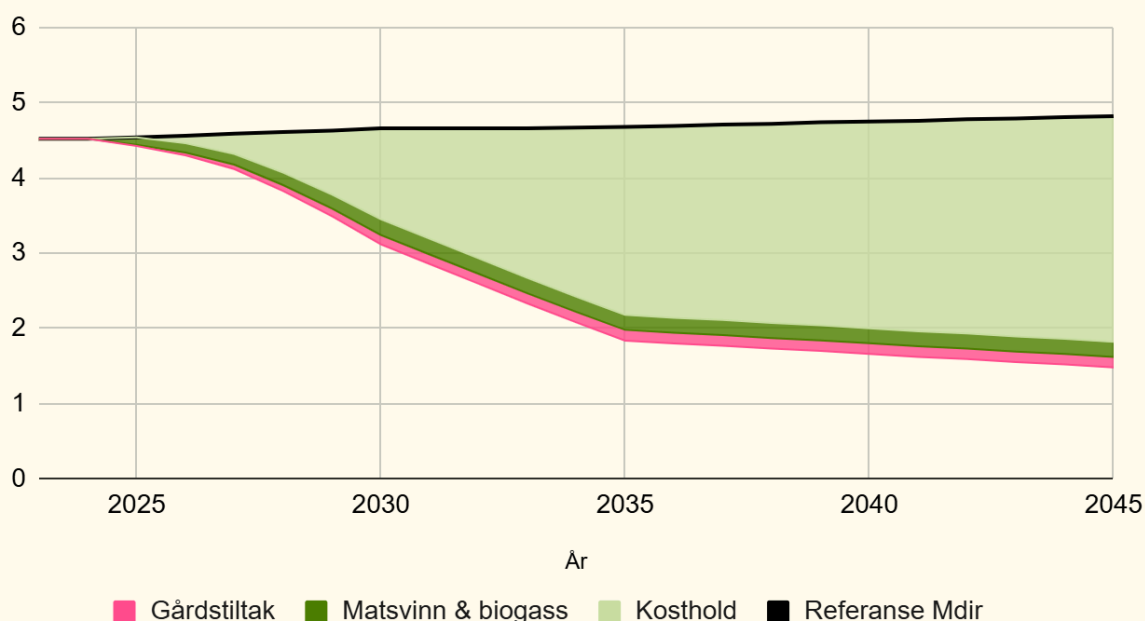
- Et levende, men fossilfritt jordbruk der boden, dyra, jorda og forbrukerne har det bra
- Produksjon og forbruk av mat i tråd med et sunt og bærekraftig kosthold
- Mindre matsvinn, bedre utnyttelse av ressursene og økt nasjonal matsikkerhet
- Reduserte eksporterte og importerte klimagassutslipp knyttet til jordbruket

Utslippene i jordbrukssektoren var på 4,5 millioner tonn CO₂-ekvivalenter (Mt-CO₂-e) i 2023, og stod for ca 9% av norske utslipp. MDG fjerner alle de fossile utslippene fra jordbruket, men et jordbruk uten fossil energi vil fremdeles ha utslipp fra biologiske prosesser. Husdyr slipper ut metan gjennom fordøyelsen, og jordbearbeiding gir utslipp av lystgass. Begge er klimagasser med sterkere oppvarmingseffekt enn CO₂, og ingen av utslippskildene kan unngås helt, så lenge man har et mål om å produsere mat i Norge.

I dette veikartet viser vi at med MDGs politikk er det mulig å:

- Redusere utslippene i jordbruket med 67% innen 2045 sammenlignet med dagens nivå. Gjenværende utslipp fra jordbruket i 2045 vil da være på 1,5 Mt-CO₂-e.
- Kutte 30% av utslippene i 2030, 59% i 2035 og 63% i 2040, sammenlignet med dagens nivå.
- Veie opp gjenværende utslipp fra jordbruket i 2045 med negative utslipp fra både industrien og landbruket
- Kutte utslippene i skog- og arealbrukssektoren med minst 2,7 Mt-CO₂-e i 2045

Vår klimaplan, kutt fra jordbruk.

I vårt veikart for en industrisektor til netto null viser vi hvordan industrien bidrar til negative utslipp på 1,7 Mt-CO₂-e i 2045. I tillegg er det stort potensial for negative utslipp i landbruket. Disse negative utslippene bidrar til å veie opp for de gjenværende utslippene vi har igjen i jordbrukssektoren. MDG utelukker ikke at det likevel kan være aktuelt å ta i bruk karbonfjerning fra omgivelsesluft (DACCS) på lang sikt, dersom noen tiltak ikke iverksettes, forskyves i tid eller ikke har den effekten man antar. Les mer om vår posisjon på dette i vårt veikart for industrien.

Nedbygging og ombygging av jord er en stor kilde til klimagassutslipp. Nedbyggingen av natur må stanses og ødelagt natur må restaureres. Matjorda må gis et strengere vern og vi må ha stans i nydyrking av myr. Med MDGs politikk om arealnøytralitet, restaurering og oppbygging av natur vil vi kutte utslippene i skog- og arealbrukssektoren med minst 2,7 Mt-CO₂-e i 2045. Vi har valgt å holde skog- og arealbrukssektoren utenom klimaregnskapet og oppnåelsen av netto-null for Norge i 2045 i tråd med hvordan vi bokfører utslipp i dag. Utslippskutt og opptak i fra skog- og arealbrukssektoren kommer derfor i tillegg til utslippskuttene i denne planen.

Utslipp fra maskiner i jordbruket føres under samferdselssektoren og tiltak og klimakutt omtales i vår plan for samferdselssektoren ["Full fart mot null utslipp"](#).

Et levende jordbruk der bonden, dyra og jorda har det bra

MDG vil ha flere bønder, ikke større fjøs. Vi vil øke andelen mat produsert på norske ressurser til 60 prosent og sørge for at både bønder og dyr har det bra. Det koster å produsere mat i Norge, men den prisen må vi være villige til å betale. Hvis vi vil ha bønder til å produsere maten må vi sikre dem inntekt nok til at de kan gjøre jobben. For å sikre flere bønder flere steder i landet, må inntektsgapet mellom bønder og andre tettes, og samtidig sikre et bedre arbeidsmiljø i landbruket ved å styrke avløserordningene slik at også bønder kan ta fri. Vi må også dempe produksjonspresset og vri virkemidlene i retning arealtilskudd som gjør at det blir mer lønnsomt å holde jorda i hevd og bruke areal til drift som ivaretar ressurser, velferd og miljø.

Av hensyn til natur og rovdyr kan ikke alle beitearealene utnyttes, men MDG mener at det bør være en god del grasbasert kjøttproduksjon i Norge. Vi vil ha mindre intensivt husdyrhold, selv om slikt husdyrhold isolert sett gir lavere utslipp per produsert enhet enn ekstensivt husdyrhold med lite kraftfôr og mye grovfôr. Derfor vil vi vri subsidiene fra husdyrbasert produksjon til korn- og grøntproduksjon, kombinert med tilskudd til omstilling. Overgangen til mer plantebasert produksjon må skje i takt med endret kosthold, og selvforsyningsgraden skal ikke gå ned som følge av omstillingen.

For å sikre et levende jordbruk der bonde, dyra og jorda har det bra, vil MDG blant annet innføre følgende virkemidler og tiltak:

Virkemiddel	Tiltak	Årstall inføres	Ansvarlig departement
Redusere utslipp fra fôrtiltak og optimalisere husdyrproduksjonen slik at produkter produseres med lavt klimafotavtrykk.	Øke tilskudd til miljøtiltak i jordbruket (bl.a. SMIL-ordningen)	2025	LMD
Vi reduserer utslipp fra ammoniakk, metan og lystgass	Støtte til gjødseltiltak som halm og bark for å redusere utslipp fra ammoniakk og metan	2025	LMD
Reduserer utslipp gjennom tiltak for mer miljøvennlig spredning m.m.	Investeringsstøtte til spredeutstyr for mer miljøvennlig gjødselspredning (evt. gjennom økte bevilgninger i RMP)	2026	LMD
	Tiltak for økt informasjon og veiledning	2026	LMD

Produksjon og forbruk av mat i tråd med et sunt og bærekraftig kosthold

Offisielle norske kostholdsråd innebærer redusert forbruk av kjøtt, spesielt rødt kjøtt, og økt forbruk av fisk og plantekost. En slik endring vil, i tillegg til å være gunstig for folkehelsen, innebære betydelig lavere klimagassutslipp. Utslippene fra kjøttproduksjon er gjennomgående høyere enn utslippene fra produksjon av korn, frukt og grønt, som vil innebære lavere kjøttforbruk og økt forbruk av korn og grønt.

Samtidig vil lavere kjøttproduksjon være en utfordring for norsk jordbruk, og spesielt for beitebasert husdyrhold. Omtrent tre prosent av Norges landareal er egnet til jordbruksareal, og på deler av dette er det bare mulig å dyrke grovfôr. Til sammenligning er opp mot 45 prosent av landarealet i Norge egnet for utmarksbeiting, [ifølge Nibio](#).

Likevel er det avgjørende å endre kostholdet i tråd med kostholdsrådene for å få ned utslippene i jordbruket. Derfor iverksetter MDG en rekke virkemidler og tiltak for å gjøre det enklere og billigere for folk å velge sunnere og mer bærekraftige alternativer til kjøtt, og for bonden til å produsere mer frukt, grønt og belgvekster.

Med vår politikk halverer vi kjøttforbruket innen 2035. Dette er det desidert største enkelttiltaket for å redusere utslippene i jordbrukssektoren og bidrar til et utslippskutt på litt over 3 Mt-CO₂-e i 2045, målt mot 2023.

Noen av MDGs viktigste tiltak og virkemidler for å få til dette er:

Virkemiddel	Tiltak	Årstall inføres	Ansvarlig departement
Halvere kjøttforbruket innen 2035 og gi folk muligheten til å spise sunt og bærekraftig	Fjerner moms på fersk frukt og grønt.	2025	FIN
	Vi fjerner moms på økologisk mat med unntak av økologisk kjøtt som avgiftslegges som annen mat.	2025	FIN
	Vi øker momsen på ikke-økologiske kjøttvarer.	2025	FIN
	Legge opplysningskontorene for egg, kjøtt og meieriprodukter ned til fordel for opplysning om bærekraftig mat og sunt kosthold til skoler, institusjoner og allmennheten	2026	LMD
	Øke bevilgningene til Opplysningskontoret for frukt og grønt.	2025	LMD
	Merkeordning for bærekraftige matvalg og andre informasjonsfremmende tiltak	2026	BFD
	Innføre vegetarmat i alle offentlige barnehager, skoler og institusjoner	2026	KUD
Halvere kjøttforbruket i offentlig sektor innen 2027	At det offentlige bruker sin innkjøpsmakt til å velge kortreist, plantebaserte, sunne og økologiske matvarer. Minimum 20 % av innkjøp og konsum skal være økologisk norskproduserte råvarer innen 2030.	2026	NFD
	stille krav til redusert kjøttforbruk i offentlige anskaffelser	2025	NFD
Vri subsidiene fra husdyrbasert produksjon til korn- og grøntproduksjon, kombinert med tilskudd til omstilling. Overgangen til mer plantebasert produksjon må skje i takt med endret kosthold, og selvforsyningsgraden skal ikke gå ned som følge av omstillingen.	Styrke Grøntløftet	2025	LMD
	Øker tilskuddet til Regionale miljøprogram (REM)	2025	LMD
	Innføre en mer finmasket tilskuddsordning som gjør det enklere å få tilskudd til korn- og grøntproduksjon i distriktene.	2025	LMD
	Ta i bruk mer dyrkbar mark og gjennomføre en finmasket kartlegging av jordkvaliteter. Produksjonstilskudd må innrettes slik at potensialet for produksjon	2025	LMD

	av grønnsaker blir utnyttet over hele landet		
	Øke tilskuddet til små og mellomstore grøntprodusenter. Tilskudd skal også gis ved bruk av areal som ikke er registrert som jordbruksareal.	2026	LMD
	Ha et tollvern som sikrer norske bønder lønnsomhet. Tollvernet skal sikre større tilgang til norskproduserte grønnsaker, frukt og bær i markedet i en lengre sesong, og favorisere miljøvennlig produksjon og god dyrevelferd.	2026	FIN
At kjøtt- og melkeproduksjon utelukkende skal være basert på bruk av lokale beiteressurser og innenlands kraftfôrproduksjon. Importerte kraftfôrråvarer skal fases ut. Øke Norges selvforsyningsgrad, korrigert for fôrimpport, til 60 prosent.	Innfører toll på soya til dyrefor	2026	FIN
	tilskudd til økt bruk av norsk matkorn	2025	LMD
	Fjerne prisnedskrivningstilskudd for kraftfôr	2025	LMD
	Styrke korn-, frukt- og grøntproduksjon i jordbruksavtalen	2025	LMD

Mindre matsvinn og bedre utnyttelse av ressursene

I tillegg til redusert kjøttforbruk er redusert matsvinn en av de viktigste tiltakene vi kan gjøre for å redusere utslippene fra jordbrukssektoren. Ifølge [Matsvinnutvalgets rapport](#) ble det kastet 450 000 tonn mat i Norge i 2021. Det kunne mett 1 million mennesker, men fører i stedet til unødvendige utslipp på 1,3 Mt-CO₂-e i året, omtrent like mye som det årlige utslippet fra over [430 000 personbiler](#).

Av alt matsvinnet står forbrukerne for ca. halvparten, men også næringslivet og det offentlige har alt for mye matsvinn. [Verdien av matsvinnet er på svimlende 20 milliarder kroner, og en gjennomsnittlig norsk familie kaster spiselig mat for rundt 10 000 kroner i året.](#)

Å redusere matsvinnet er bra og nødvendig både i et solidarisk, økonomisk og ressursmessig perspektiv. Å få ned matsvinnet vil kreve vaneendringer, og det trengs tydelige krav, målsetninger og insentiver. Derfor innfører MDG en matkastelov med tydelige

krav, som blant annet skal sikre at det blir slutt på destruksjon av fullverdig mat som verpehøns, geitekillinger og grønnsaker som ikke tilfredsstillende pakkestandarder.

Mottakssystemene både på slakteri, foredlingsbedrifter og dagligvarenæring må tilrettelegges for utnyttelse av alle matressurser, samtidig som vi innfører belønningsordninger som reduserer matsvinn. Slik kan matsvinnet og dermed utslippene reduseres med 0,11 Mt-CO₂-e i 2045. Vi har kompensert utslippseffekten for MDGs ambisiøse politikk på redusert kjøttforbruk.

I et netto null samfunn kan ingen ressurser gå til spille, heller ikke avfall som ikke kan spises direkte av mennesker. Biogass kan primært produseres på biologisk avfall fra prosesser og verdikjeder som samfunnet uansett driver. Råstoffet for biogass er kretsløpsressurser i samfunnet som enten blir utnyttet til produksjon eller blir til selve definisjonen på forurensing; ressurs på feil plass.

Det er et stort potensial for å øke produksjonen og forbruket av biogass i Norge. Både husdyrgjødsel, avfall fra fiskeri- og oppdrettsnæringen, slam og matavfall kan utnyttes til biogassproduksjon i langt større grad enn i dag. Biogass kan bidra til utslippskutt både i industrien, veitransporten og sjøfarten. Både teknologi og bedrifter som kan utnytte avfallet effektivt til mange nye produkter, er allerede i drift, men avfallet utnyttes lite fordi det mangler politiske mål, strategier og virkemidler. Det vil MDG gjøre noe med. Vi setter et mål om å produsere minst 10 TWh biogass årlig i Norge innen 2035, og øker produksjonen av biogass fra husdyrgjødsel og andre kilder bl.a. gjennom å etablere et stort biogassprogram under Bionova, og ved å sette et omsetningskrav for resirkulert fosfor.

MDGs viktigste tiltak for å redusere matsvinnet og bedre ressursutnyttelsen er:

Virkemiddel	Tiltak	Årstall inføres	Ansvarlig departement
Redusere matsvinnet med 70% i hele verdikjeden innen 2035, sammenlignet med 2017 nivå.	Innføre et aktsomhetskrav for private og offentlige virksomheter som kan hjemles i matloven, og som inkluderer risikovurderinger og skreddersydde tiltak for å unngå matsvinn i egen virksomhet og på tvers av verdikjeden, inkludert ut mot forbruker	2026	LMD
	Styrke bransjeavtalen ved å inkludere offentlig sektor som part i avtalen, å innføre "beste praksis" for å oppfylle det foreslåtte kravet om aktsomhetsvurderinger, samt å styrke rapporteringsplikten under avtalen	2025	LMD

	Økt og standardisert rapportering på matsvinn, og at matsvinndefinisjonen tar utgangspunkt i EUs definisjon på "matavfall" for å lette samordningen av rapportering på data knyttet til matavfall og matsvinn	2026	LMD
	gi SSB ansvaret for utarbeidelse av matavfall- og matsvinntatistikk.	2026	LMD
	styrke datagrunnlaget som benyttes både til pliktig rapportering til EU og til bransjeavtalen, da SSB som offisiell statistikkmyndighet kan pålegge rapportering fra alle berørte virksomheter i verdikjeden, mens rapportering i dag er knyttet til den frivillige bransjeavtalen.	2026	LMD
	Standardisert og økt datadeling mellom grossist/dagligvare og næringsmiddelprodusenter på produktnivå og prognoser.	2026	LMD
	Donasjonsplikt for sjømatindustri-, matindustri- og grossistbedrifter.	2026	NFD
	Krav til alle dagligvarebutikker om nedprising av varer med kort holdbarhet.	2026	LMD
	Stille krav i offentlige anskaffelser	2026	NFD
	Stanse destruksjon av fullverdig mat som verpehøns, geitekillinger og grønnsaker som ikke tilfredsstillende pakkestandarder. Mottakssystemene både på slakteri, foredlingsbedrifter og dagligvarenæring må tilrettelegges for utnyttelse av alle matressurser	2026	LMD
	Belønningsordninger som reduserer matsvinn	2025	
Vi vil øke produksjonen av biogass fra husdyrgjødsel og andre kilder b.la. gjennom å etablere et stort biogassprogram under Bionova.	Sette et mål om å produsere minst 10 TWh biogass årlig i Norge innen 2035 og legge fram en handlingsplan for dette. Varsles fra 2025	2035	LMD
	Tilskudd til bønder for å levere husdyrgjødsel til biogass	2025	LMD

	Investeringsstøtte til biogassanlegg gjennom Bionova	2025	LMD
	Investeringsstøtte til biorestlager og anlegg som kan oppgradere biorest til handelsgjødning	2025	LMD
	Støtteordninger til ombygging av eksisterende biogassanlegg for å ta i mot husdyrgjødsel.	2025	LMD
Omsetningskrav for resirkulert fosfor	utrede og innføre et omsetningskrav for resirkulert fosfor i gjødning	2026	KLD
	Utrede og etablere en ordning som premierer bønder for bruk av gjødning basert på resirkulerte råvarer	2026	KLD

Redusere eksporterte importerte klimagassutslipp knyttet til jordbruket

Norsk jordbruk har utslipp også knyttet til import og eksport. For eksempel er norske utslipp fra kunstgjødning på ca 0,6 Mt-CO₂-e i Norge, mens eksportert kunstgjødning fra Norge bidrar til utslipp i andre land på ca 2 Mt-CO₂-e. Utslipp knyttet til mineralgjødningindustrien blir omtalt i vårt veikart for industrien mot netto null.

MDG mener Norge også må ta ansvar for å redusere de eksporterte utslippene. Vi vil styrke programmet "Landbruk for utvikling og et bærekraftig, mindre ressurskrevende jordbruk i norsk utviklingssamarbeid", og bruke en større andel av bistanden til å støtte bærekraftig og klimarobust matproduksjon for lokale behov. Samtidig støtter vi forskning og utvikling av nye teknologier for å redusere utslippene fra mineralgjødning blant annet gjennom nitrogen-sensorer og smart-teknologi som forteller bonden hvor mye hen skal gjødsle hver del av åkeren eller plantefeltet.

Kraftfôret til norske husdyr består av i gjennomsnitt 5,6 prosent importert soya. Det meste av denne soyaen kommer fra Brasil og er med på å avskoge regnskogen, spre miljøskadelige sprøytemidler og legge økt press på verdifulle økosystemer. Alt dette fører også til økte klimagassutslipp som ikke føres på det norske klimaregnskapet. Derfor vil MDG stanse import av soya. Vi innfører toll på soya for å stimulere til økt bruk av norskproduserte proteinråvarer, og styrker Bionova for bl.a. å støtte kommersialisering av alternative proteinkilder til soya i dyrefôr.

Skog- og arealbrukssektoren

MDG vil legge naturens tålegrense til grunn for all politikk. Det er også grunnleggende for å løse klimakrisen og for å bevare det biologiske mangfoldet. Nedbygging av natur står for årlige utslipp på ca. 1,9 Mt-CO₂-e, eller omtrent fire prosent av de totale norske utslippene.

Som en del av EUs klimasamarbeid har Norge forpliktelser også i skog- og arealbrukssektoren, gjennom pilaren som forkortes LULUCF: Land use, Land-use Change and Forestry. Disse forpliktelsene vil bli enda strammere i perioden framover.

For den første delen av avtaleperioden (2021-2025) ligger Norge an til å måtte bokføre et utslipp fra skog- og arealbrukssektoren på 36,4Mt-CO₂-e over femårsperioden, som tilsvarer et årlig nettoutslipp på svimlende 7,3Mt-CO₂-e - mer enn en og en halv ganger utslippene fra jordbruket. Dette kan reduseres til 3,7Mt-CO₂-e årlig, dersom Norge tar i bruk kompensasjonsmekanismene i EU-regelverket.

På grunn av årevis med dårlig naturpolitikk har dette gapet blitt så enormt at dersom vi skal overholde EUs klimaavtale i LULUCF har vi ikke mye valg for første bokføringsperiode: vi må dekke utslippsgapet ved å ta i bruk fleksibilitet i EUs klimaregelverk og kjøpe skogkreditter. Samtidig må vi innføre umiddelbare tiltak for å ivareta den norske naturen.

Framover er det stor usikkerhet om det er skogkreditter på markedet. Det er derfor både uklokt, uøkonomisk og uansvarlig å lene seg på kjøp av skogkreditter for å nå klimaforpliktelsene. Norge har dermed en kjemperegning på skattebetalernes bekostning fordi sittende og tidligere regjeringer ikke har prioritert å ta vare på naturen. MDG mener derfor Norge ikke bør ta i bruk skogkreditter for neste bokføringsperiode i EUs klimasamarbeid.

Det er heller ikke tydelig definert ennå hvordan karbonbinding i skog og klimaberegninger fra arealbruk skal telles med i Norges måloppnåelse av klimamålet for 2030. Videre jobber EU nå for endringer i regelverket. Denne usikkerheten gjør at både Miljødirektoratet, 2050-utvalget og en rekke sivilsamfunnsorganisasjoner (bl.a. WWF, ForUM, Framtiden i våre hender, Changemaker og Naturvernforbundet), mener at Norge bør sette et eget, separat mål for skog- og arealbrukssektoren. MDG støtter dette og mener Norge bør sette seg et eget nasjonalt mål for naturlig karbonlagring, herunder adskilte mål for opptak og utslipp, med en handlingsplan for å nå disse målene. Dette bør meldes inn til FN under Parisavtalen under Norges neste klimaforpliktelse og skal være separat fra Norges klimamål.

Norge må ta ansvar for å følge opp Naturavtalen ved å ta vare på norsk natur, innføre et mål om [arealnøytralitet](#), starte restaureringsjobben for alvor og stanse utbygging av kapasitetsøkende motorveier, hyttebygging utenfor allerede utbygde områder og nydyrking av myr. Les gjerne mer om vår naturpolitikk i [MDGs handlingsplan for naturen](#).

Biokull - stort potensial for utslippskutt og karbonfjerning:

Bruk av biokull i jordbruket har et stort uutnyttet potensial. Biokull kan både gjøre jorda mer næringsrik, redusere behovet for gjødsling og motvirke tørke. Ikke minst kan det bidra til negative utslipp ved å fange og lagre karbon fra luften. [Ifølge NIBIO](#) kan utslippene fra landbrukssektoren halveres dersom 4000 norske gårder lager og blander biokull i jorda.

Det vil være stort press på biomasse framover. Men NIBIO anslår videre at produksjon av biokull ikke vil komme i konkurranse med biomasse til andre virkeområder, fordi biokull kan produseres med alle former for organisk materiale, som f. eks. treflis, halm, hestemøkk og annet avfall fra skog- og landbrukssektoren samt matavfall. Det er derimot avgjørende at det kommer på plass bærekraftige verdikjeder av biokull, slik at det ikke drives rovdrift på naturen.

Det er dermed store muligheter for utslippskutt og negative utslipp i landbruket, ved økt bruk av biokarbon. Disse negative utslippene kan bidra med å få landbruket i utslippsbalanse og veie opp for gjenværende utslipp i jordbruket. Men siden disse utslippskuttene per i dag ikke kan bokføres på Norges klimagassutslippregnskap, har vi ikke tatt dette med i våre beregninger her. Det betyr ikke at vi ikke skal legge til rette for økt bruk av biokarbon framover.

Produksjon, anlegg og kunnskapsnivået om biokull i Norge er foreløpig i oppstartsfasen. Derfor må det komme på plass insentiver for bruk av biokull, støtte til utprøving og oppstart av anlegg og økt informasjon. MDG støtter opprettelsen av Bionova, men ønsker et videre mandat enn regjeringen legger til grunn. Bionova bør bidra til å systematisere innovasjon og økt kommersialisering av biobasert verdiskaping. Bionova skal bidra til risikoavlastning i den mest krevende utviklingsfasen i samarbeid med private aktører. Et eksempel på hva Bionova kan støtte er kommersialisering av alternative proteinkilder til soya i dyrefôr og til økt bruk av biokarbon.

For å sikre sikre utslippskutt i skog- og arealbrukssektoren, i tillegg til tiltak i vår handlingsplan for naturen, vil MDG blant annet:

<i>Som bokføres i både ESR og LULUCF</i>			
Virkemiddel	Tiltak	Årstall inføres	Ansvarlig departement
Reduserte utslipp ved bruk av fangvekster	Støtte til bonden for å så fangvekster	2026	LMD
	FoU midler til fangvekster	2026	LMD
	Etablere nasjonale utslippsfaktorer for karbonlagring og lystgassutslipp	2026	KLD

Stans i nydyrking av myr	Styrke statsforvalterens innsigelsesmyndighet	2026	LMD
Gi matjorda langt strengere nasjonalt vern, og restaurere myr	Dispensasjoner fra jordvern kun skal kunne gis av en nasjonal planmyndighet	2026	LMD
	Måltallet for nedbygging av dyrka mark blir bindende for arealpolitikken	2026	LMD
	Tilskuddsordning inkl. informasjon og veiledning	2025	LMD

<i>Som bokføres i LULUCF</i>			
Virkemiddel	Tiltak	Årstall inføres	Ansvarlig departement
Økt karbonlagring i biokull	Øke grensen for mengde biokull per foretak	2026	LMD
	Krav om bærekraftige verdikjeder	2025	KLD
	Investeringsstøtte til biokullanlegg og utprøvinger via Bionova, Enova og Klimasats	2025	KLD
	Økte midler til forskning, formidling, klimarådgivning og tilskuddsordninger for karbonlagring i jord, diverse gjødsletiltak og andre klimatiltak i landbruket.	2025	LMD, KLD
Stans i nedbygging av natur. Mål om arealnøytralitet	Forbud mot nydyrking av myr, forbud mot åpning av nye torvuttak og utfasing av torv i jordprodukter	2025	KLD, LMD
	Styrke statsforvalterens innsigelsesmyndighet	2026	KLD
	Restaurere organisk jordbruksjord og gjøre jordbruksarealer som er tatt ut av produksjon, om til myr	2026	KDD, LMD
	Skrote motorveier	2025	SD
	Styrke statsforvalteren og de regionale landbrukskontorene	2026	KDD, LMD
	Tilskuddsordning inkl informasjon og veiledning	2025	KLD

	Stoppe all nedbygging av karbonrike arealer (arealkategoriene skog, dyrket mark, beite og vann og myr) i dag	2025	KLD, LMD
	Fase ut torv i jordprodukter, forby åpning av nye torvuttak, fase ut eksisterende torvuttak, forby import av torvholdige produkter	2025	LMD

Metode:

I arbeidet med denne planen har vi tatt utgangspunkt i effektberegningene fra Miljødirektoratets rapport ["Klimatiltak i Norge: Kunnskapsgrunnlag 2025"](#). Siden Miljødirektoratets analyser bare strekker seg til 2035, mens vi i denne planen ser fram til 2045, har vi vært nødt til å ekstrapolere både referansebanen og tiltakseffektene slik at de også dekker årene 2036 - 2045. Dette omfatter noe usikkerhet rundt tallgrunnlaget. Vi har brukt konservative antagelser for å sikre mest mulig realisme i kutteffektene.

I effektberegningen av endret kosthold og redusert kjøttforbruk har vi oppjustert effekten noe mer i tråd med MDGs politikk om å halvere kjøttforbruket innen 2035. I tråd med denne politikken har vi dermed nedjustert effekten av redusert matsvinn. Vi har brukt tallgrunnlag fra de ulike scenarioene i Miljødirektoratet sin rapport for justeringer for MDGs politikk.

Utslippsreduksjoner innenfor skog- og arealbrukssektoren har vi valgt å holde utenfor. Ved noen tiltak, f.eks. bruk av fangvekster, stans i nydyrking av myr og restaurering av organisk jordbruksjord har vi kun tatt med utslippseffektene av det som føres i ikke-kvotepiktig sektor i det nasjonale klimagassregnskapet.